

РЕШЕНИЕ

№ 37462

гр. София, 13.11.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 7 състав, в
публично заседание на 20.10.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Маруся Йорданова

при участието на секретаря Виктория Вълчанова, като разгледа дело номер **7446** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 118 от Кодекса за социално осигуряване (КСО).
Образувано е по жалба на Р. П. Р., от [населено място], чрез адвокат Д. Г., против Решение № 1040-21-282/13.05.2025 г. на Директора на Териториално поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ)-С. град, с което е потвърдено разпореждане №214-00-2813-5/25.10.2024 г., издадено от Ръководителя на осигуряването за безработица при ТП на НОИ-С. град, с което на основание чл. 54ж, ал. 1, във връзка с чл. 54а, ал. 1, чл. 54б, ал. 8, вр. с чл. 54в, ал. 1 от КСО и член 62, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 883/2004 е отпуснато парично обезщетение за безработица в размер на 35.81 лева дневно за периода от 03.02.2024 г. до 02.02.2025 г.
В жалбата са изложени доводи за незаконосъобразност на оспорения административен акт, като издаден при съществени нарушения на процесуалните правила и при неправилно прилагане на материалния закон. Визира се, че по отношение конкретното правоотношение са приложими правилата за изчисляване размера на обезщетението за безработица, действащи към датата на прекратяване на осигуряването, т.е. преди изменението на КСО от ДВ, бр. 67 от 2024 год. В тази връзка са изложени твърдения, че юридическите факти, които се явяват правопораждащи за реализиране на право на обезщетение за осигурителния случай "безработица", са посочени в чл. 54а от КСО. Счита, че използвайки от страна на административния орган да прилага института на „спиране на производството“ с формални мотиви за събиране на доказателства от страна членка на ЕС /Швейцария относно проверка на осигурителен доход /стаж/пребиваване на лицето е позволил да изтече достатъчно дълъг период от време, в което е приет и влязъл в сила новия текст на чл. 54б, ал.8 от КСО и е злоупотреба с право. Излагат се и доводи, че с прилагането от

административния орган на материалноправната разпоредба на новата за завареното правоотношение разпоредба на чл. 54б, ал. 8 от КСО се нарушава принципът на защита на оправданите правни очаквания. Навеждат се и доводи за неправилно приложение на нормата на член 62, алинея 3 от Регламент (ЕО) № 883/2004, вместо ал. 1 на същия текст, като независимо от настъпилото законодателно изменение, обезщетението следва да се изчисли на база последно трудово възнаграждение. Пзовава се на съдебна практика на Административен съд- Търговище и др. Искането до съда е административният акт и потвърденото с него разпореждане да бъдат отменени.

В съдебно заседание- жалбоподателката не се явява и не се представлява. По делото е постъпила молба от 16.10.2025 г., с която се излагат твърдения по съществото на спора Претендират се разноски, съобразно приложен списък.

Ответникът – Директорът на ТП на НОИ – С. град, чрез процесуалния си представител юрк. О., оспорва жалбата и моли същата да бъде отхвърлена като неоснователна по мотиви подробно изложени в административния акт. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Съдът, след анализ и оценка на събраните по делото доказателства, ведно с доводите и възраженията на страните, намира за установено следното от фактическа страна:

Не е спорно, че производството пред административния орган е в изпълнение на Определение № 13344/16.04.2025 г. по адм. дело № 20257010702615, по описа на АССГ за 2025 г. с което е прието, че подадената от Р. П. Р. жалба вх. № 1012-21-1329/22.11.2024 г. срещу разпореждане № 214-00-2813-5 от 25.10.2024 г. е подадена в срок.

С Определение № 13344/16.04.2025 г. по адм. дело № 20257010702615, 8-ми състав на АССГ е отменено Определение № 1040-21-782 от 20.12.2024 г. на Директора на ТП на НОИ - С. град, с което е прекратено производството по подадена от Р. Р. жалба вх. № 1012-21-1329/22.11.2024 г., като подадена извън срока. Съдът е изпратил преписката на Директора да ТП на НОИ С. град за ново произнасяне по подадената от Р. Р. жалба вх. № 1012-21-1329/22.11.2024 г., срещу разпореждане № 214-00-2813-5 от 25.10.2024 Г.

На 12.02.2024г. е подадено заявление, чрез Дирекция “Бюро по труда - С.“ Р. П. Р., с което е сезирала административния орган с искане за отпускане на ПОБ по реда и условията на КСО. В заявлението е посочила, че последната ѝ трудова заетост е във Франция. Към него Р. е подала и декларация относно определяне на пребиваване във връзка с прилагане на член 65 (2) от Регламент (ЕО) № 883/2004, заявления за потвърждаване на осигурителни периоди от друга държава-членка на ЕС със структуриран електронен документ /СЕД/ U002 /по образец/, в които е посочила, че е необходимо да бъде удостоверен осигурителен период във Франция от 02.02.2024 г. до 02.02.2024 г. - 1 работен ден, както и периоди във Великобритания от 07.05.2022 г.: до 20.10.2022 г. и от 08.05.2023 г. до 22.11.2023 г. Приложила е и копие от акт за прекратяване на трудово правоотношение с 28 СУ „А. К.“, считано от 18.01.2024 г., копия на ПД U1 от Великобритания - 2 бр., както и копия на документи от Франция

С уведомително писмо изх. № У-214-002813-1/01.03.2024 г. Р. Р. е уведомена, че следва да представи допълнителни документи, необходими за извършване на преценка на правото ѝ на ПОБ.

Във връзка с представените от Р. П. Р. документи, с разпореждане № 214-00- 2813-2 от 06.03.2024: г., на основание чл. 55 от АПК, е възобновено производството по подаденото от нея заявление за отпускане на ПОБ.

Установено е, че ще зависи от периодите на осигурена заетост във Франция и Великобритания, поради което за изясняване на тези обстоятелства, на 06.03.2024 г., чрез националното приложение за електронен обмен на социално-осигурителна информация /EESSI/ между

България и държавите-членки на ЕС и ЕИП, ТП на НОИ-С. град изпраща до компетентните институции /КИ/ - на Франция СЕД U001CB /Искане за осигурително досие/, СЕД U003/Искане за информация за заплата/ и СЕД U001 /Искане за осигурително досие/ - до КИ на Великобритания, с приложените от жалбоподателката документи.

Във връзка с горепосоченото, с разпореждане № 214-00- 2813-3/06.03.2024 г. е спряно производството по отпускане на ПОБ, образувано по заявление №214-00-2813/12.02.2024 г., до получаване на необходимата информация от КИ на Франция и Великобритания.

Поради неполучен отговор от КИ на Великобритания, на 17.04.2024 г., чрез EESSI е изпратено напомнително писмо СЕД X009.

На 30.04.2024 г. в ТП на НОИ-С. град от КИ на Великобритания е получен СЕД U002 /Осигурително досие/, с потвърдени периоди на осигурена заетост от 06.06.2012 г. до 25.11.2023 г., /с прекъсвания/.

Предвид все още неполучен отговор от КИ на Франция, чрез EESSI, са изпратени 2 бр. напомнителни писма СЕД X009 - на 17.04.2024 г. и 16.05.2024 г.

На 30.05.2024 г. Р. П. Р. е представила издаден, на. 29.05.2024 г. от КИ на Франция ПД U1 с потвърден период на заетост от 02.02.2024 г. до 02.02.2024 г. - един работен ден, доход от заетост и основание за прекратяване на заетостта. В тази връзка удостоверение период на заетост на 31.05.2024 г. до КИ на Франция е изпратен СЕД, H001 -/Уведомление/искане за предоставяне на информация/, за потвърждение на достоверността на информацията в представения от жалбоподателката ПД U1.

Поради неполучен отговор, със СЕД X009 до КИ на Франция са изпращани регулярно напомнителни писма — 5 бр., на 21.06.2024 г., 24.07.2024 г., 14.08.2024 г., 15.09.2024 г. и 16.10.2024 г.

На 22.10.2024 г., чрез EESSI от КИ на Франция са получени СЕД U017 /Осигурително досие/ и СЕД U004 /информация за заплата/. Установено е от данните в получения СЕД U017 удостоверен период на осигурена заетост за един работен ден - 02.02.2024 г. Посочена е причина за прекратяване на заетостта - “дата на изтичане на договора“, както и “компенсация за неизползван отпуск“ в размер на 81.58 евро, умножена по 1.95580 лв. /обменният курс на българския лев към еврото, определен от ЕЦБ/ - 159.55 лв. В СЕД U004 е потвърден и доход за 02.02.2024 г. в размер на 81.52 евро, умножен по 1.95580 лв. =159.44 лв. Така общо удостоверения доход за периода на осигурена заетост по законодателството на Франция е в размер на 318.99 лв.

На основание чл. 54ж, ал. 1, във връзка с чл. 54а, ал. 1, чл. 54б, ал. 8, чл. 54в, ал. 1 от КСО и чл. 62, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 883/2004, с обжалваното разпореждане № 214-00- 2813-5 от 25.10.2024 г., на Р. П. Р. е отпуснато ПОБ за периода от 03.02.2024 г. до 02.02.2025 г., в размер на 35.81 лв. дневно.

В случая, доходът на Р. П. Р. от Франция за периода от 02.02.2024 г. до 02.02.2024 г. е в размер на 318.99 лв. -/доход и. компенсация за посочения период/;

Осигурителният доход на Р. П. Р. за м. 01.2024 г. в размер на 1241.15 лв., е определен, както следва:

- за периода от 01.01.2024 г. до 17.01.2024 г. - за.12 работни дни са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО от български осигурител - 28-мо Средно Училище "А. К.", ЕИК[ЕИК], с осигурителен доход 817.06 лв.;

- за периода от 18.01.2024 г. до 31.01.2024 г. — за Р. П. Р. няма потвърдени от съответните държави периоди на осигурена заетост, нито са подавани данни по реда на чл., 5, ал. 4, т. 1 от КСО от български осигурител, предвид което, определения доход за 10 работни дни без осигурена заетост е въз основа на среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за .м.

01.2024 г. е в размер на 429.09 лв.;

Осигурителният доход за м. 12.2023 г., в размер на 2063.88 лв., е определен, както следва:

- за периода от 01.12.2023 г. до 01.12.2023 г., за Р. П. Р. няма потвърден от съответните държави периоди осигурена заетост, не са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО от български осигурител, предвид което, определения доход за 1 работен ден без осигурена заетост въз основа на среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за м.12.2023 г. или 43.33 лв.

-за периода от 02.12.2023 г. до 31.12.2023 г. — за 17 работни дни са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО от български осигурител - 28-мо Средно Училище "А. К.", БИК[ЕИК], с осигурителен доход 2020.55 лв.;

- за периода от 02.05.2023 г. до 30.11.2023 г., /осигурена заетост във Великобритания и без да са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4, т. 1 от-КСО от български осигурител/, съгласно чл. 546, ал. 7, т. 3 от КСО се взема предвид среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответната година или 5460,00 лв.;

- за периода от 01.11.2022 г. до 01.05.2023 г. за Р. са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО от български осигурител - "Софийска професионална гимназия по туризъм", БИК[ЕИК], с осигурителен доход 12882,00 лв.;

- за периода от 01.05.2022 г. до 31.10.2022 г., /осигурена заетост във Великобритания и без да са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО от български, осигурител/, съгласно чл. 546, ал. 7, т. 3 от КСО, се взема предвид среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответната година или 4260,00 лв.;

- за периода от 01.02.2022 г. до 20.04.2022 г. за Р. са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4 от КСО от български осигурител - 116-то Основно Училище "П. Х.". ЕИК[ЕИК], с осигурителен доход 3374.61 лв.;

- за периода от 21.04.2022 г. до 30.04.2022 г., за Р. няма потвърдена от съответните държави осигурена заетост, нито са подавани данни по реда на чл. 5, ал. 4, т. I от КСО от български осигурител, предвид което, определения доход за 5 работни дни без осигурена заетост е въз основа на среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за м.04.2022 г. яли 186,84 лв.

Общият размер на дохода, от който е изчислен дневният размер на ПОБ на Р. П. Р., е определен по следния начин: към 318.99 лв.. дохода за 02.02.2024 г. са прибавени: сума в размер на 1241.15 лв. /за м.01.2024 г./, сума в размер на 2063.88 лв. /за м.12.2023 г./, сума в размер на 5460.00 лв. - за периода от 01.05.2023 г. до 30.11.2023 г. - осигурена заетост във Великобритания/, сума в размер на 12882.00 лв. /за периода от 01.11.2022 г. до 30.04.2023 г.Д сума в размер на 4260.00 лв. - за периода от 01.05.2022 г. до 31.10.2022 г. - осигурена заетост във Великобритания/, сума в размер на 3374.61 лв. /за периода от 01.02.2022 г. до 20.04.2022 г./ и сума в размер на 186.84 лв. /за периода от 21.04.2022 г. до 30.04.2022 г./ като е получен общ доход в размер на 29787.46 лв.. от който е определен дневния размер на ПОБ.

Броят на работните дни в периода от 01.02.2022 г. до 02.02.2024 г. е 499.

Общият доход от 29787.46 лв. е разделен на 499 работни дни и е получена сумата от 59.69 лв. /среднодневен осигурителен доход/. 60% от която е 35.81 лв. - дневен размер на ПОБ.

Разпореждането е връчено лично на оспорващото лице, и то е обжалвано по административен ред пред Директора на ТП на НОИ – С. град в срока по чл. 117, ал. 2, т. 2 от КСО.

С оспореното в настоящото производство Решение № 1040-21-282/13.05.2025 г. Директорът на ТП на НОИ – С. град е приел, че жалбата е неоснователна, а обжалваното разпореждане – законосъобразно. Прието е от решаващия орган, че упълномощеното лице за ръководител на

осигуряването за безработица е приложило правилно относимите правни норми и е издало законосъобразен акт при стриктно спазване на материалния закон и на база наличните писмени доказателства. Също така, позовавайки се на подробно посочените в решението фактически и правни твърдения, решаващият орган е приел, че при проверка на извършените процесуални действия, довели до постановяване на обжалваното разпореждане, не са констатирани нарушения на материалното и процесуалното право.

Решението е връчено на оспорващото лице, което чрез Директора на ТП на НОИ – С. град е депозирало в срок жалба до Административен съд – София град, въз основа на което е и образувано настоящото производство.

При гореизложените факти и в рамките на съдебната проверка, съгласно чл. 168, във връзка с чл. 146 и 169 от АПК съдът прави следните изводи:

Оспореното решение на Директора на ТП на НОИ – С. град и потвърденото с него разпореждане на упълномощеното лице за ръководител на осигуряването за безработица в ТП на НОИ – С. град са издадени в рамките на установената от закона материална, степенна и териториална компетентност на тези органи – чл. 117, ал. 3, във връзка с ал. 1, т. 2, б. "б" от КСО, съответно чл. 54ж, ал. 1 от КСО. Посочените разпоредби, в приложимите им части, предвиждат, че ръководителят на съответното ТП на НОИ се произнася по жалбите срещу разпорежданията за отказ за отпускане на обезщетенията за безработица с мотивирано решение в едномесечен срок от получаването им, съответно, че паричните обезщетения за безработица се отказват с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на ТП на НОИ.

Спазени са изискванията за писмена форма на разглежданите административни актове. Обжалваното решение на директора на ТП на НОИ – Б. е мотивирано, в съответствие с изискването на чл. 117, ал. 3, изр. 1-во от КСО и чл. 59, ал. 2, т. 4 от АПК, като в него са изложени фактическите основания, поради които жалбата срещу разпореждането за отпускане на обезщетение за безработица и конкретно определения размер е отхвърлена. Посочени са обстоятелствата, които, според административния орган, обосновават този извод. В решението са посочени и правните основания, мотивирали директора на ТП на НОИ – С. град да постанови решението си – конкретни разпоредби от Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009.

Основният спор между страните в конкретния случай се свежда до въпроса, кой е приложимият материален закон по отношение определяне размера на обезщетението за безработица.

Република България, като част от ЕС е задължена да прилага европейските правила за координация на системите за социална сигурност на държавите – членки на Съюза, като всяка държава членка е свободна да решава кои категории лица подлежат на осигуряване съгласно нейното законодателство; кои са осигурените социални рискове; какви обезщетения се отпускат и при какви условия; как се изчислява размерът на обезщетенията и т.н.

Разпоредбите на ЕС определят общите правила и принципи, които трябва да бъдат спазвани от всички национални органи, институции за социална сигурност и от съда при прилагането на националните закони, като към настоящия момент тези общи правила и принципи се съдържат в Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004 год. за координация на системите за социална сигурност, в сила от 01.05.2010 г., както и в Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16.09.2009 год. за установяване на процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004. В чл. 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004 год. се сочи, че се прилага към граждани на държава членка, лица без

гражданство и бежанци, които пребивават в държава членка, които са или са били подчинени на законодателството на една или повече държави членки, както и към членовете на техните семейства и към преживелите ги лица. Като източник на вторичното право на ЕС регламентът се прилага пряко, т.е. съдържащите се в регламента правила, като нормативни разпоредби с обща правна сила, са пряко приложими във всички държави членки (чл. 288 от ДФЕС) и са задължителни за спазване от националните органи и администрации, от институциите за социална сигурност и от съдилищата и имат приоритет в случаите на противоречие с разпоредби от националните законодателства. Съгласно чл. 3 от Регламент (ЕО) № 883/2004 разпоредбите му се прилагат към всички законодателства (по см. на чл. 1, параграф "л") относно посочените клонове на социална сигурност (обезщетения и помощи) в т.ч. и относно обезщетенията за безработица (чл. 3, параграф 1, б. "з").

По отношение на приложимото национално законодателство е необходимо да се отбележи, че право на парично обезщетение за безработица съгласно чл. 54а КСО имат лицата, за които са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" най-малко 12 месеца през последните 18 месеца преди прекратяване на осигуряването и които: 1. имат регистрация като безработни в Агенцията по заетостта; 2. не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България или пенсия за старост в друга държава или не получават пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или професионална пенсия по чл. 168; 3. не упражняват трудова дейност, за която подлежат на задължително осигуряване по този кодекс или по законодателството на друга държава, с изключение на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда. Безработицата представлява предвиден от чл. 2, ал. 1 КСО задължителен осигурителен риск, който при настъпването причинява невъзможност за осигуреното лице да се издържа от доходи от полагане на труд. Размерът на паричното обезщетение за безработица се определя при условията на чл. 54б КСО.

Няма спор по делото, че оспорващата като български гражданин е гражданин на държава – членка на ЕС, поради което е лице, спрямо което намира приложение Регламент (ЕО) № 883/2004 (чл. 2 от Регламента). Заявлението за отпускане на парично обезщетение за безработица е подадено на 12.02.2024 г. и доколкото оспорващото лице декларира, че последната му трудова заетост е във Франция за 02.02.2024г. за установяване основателността на претендираното от жалбоподателя право, приложение намира именно така цитираният Регламент.

С Регламент (ЕО) № 883/2004 са въведени материално правните правила, принципи и разпоредби в сферата на координацията на системите за социална сигурност на държавите членки. Механизмът на координация на системите за социална сигурност, включващ и обезщетенията за безработица, се основава на четири основни принципа: определяне на приложимото законодателство; равенство в третирането; сумиране на периоди на заетост, осигуряване или пребиваване и износ на обезщетения.

По отношение на обезщетенията за безработица общият принцип за определяне на приложимото законодателство е, че лице, упражняващо доходоносна дейност, следва да принадлежи към схема за социална сигурност на държавата, на чиято територия е заето или самостоятелно заето съгласно чл. 11, § 3, буква "а" от Регламент (ЕО) № 883/2004,

като чл. 61 от същия Регламент (ЕО) № 883/2004 въвежда и принципа на сумиране на периоди, т.е. компетентната институция на държава членка, съгласно чието законодателство придобиването, запазването, времетраенето или възстановяването на правото на обезщетения зависи от завършването на периоди на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост или пребиваване, зачита до необходимия размер периодите на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост или пребиваване, завършени съгласно законодателството на всяка друга държава членка, все едно че периодите са завършени съгласно прилаганото от нея законодателство. По-нататък член 62 от Регламент (ЕО) № 883/2004 предвижда компетентната институция на държава членка, чието законодателство предвижда изчисляването на обезщетенията да се основава на размера на предишното трудово възнаграждение или професионален доход, отчита изключително трудовото възнаграждение или професионалния доход, получавани от заинтересованото лице при последната му работа по трудово правоотношение или като самостоятелно заето лице съгласно посоченото законодателство (параграф 1). Параграф 1 се прилага също, когато законодателството, прилагано от компетентната институция, предвижда специален изискуем осигурителен период за определяне на трудовото възнаграждение, служещо за база за изчисляване на обезщетенията и когато за целия или за част от този период спрямо заинтересованото лице се е прилагало законодателството на друга държава членка (параграф 2). И чрез дерогация от параграфи 1 и 2, доколкото се засягат безработни лица, обхванати от член 65, параграф 5, буква а), институцията по пребиваване взема предвид трудовото възнаграждение или професионалния доход, получавани от заинтересованото лице в държавата членка, чието законодателство се е прилагало спрямо него при последната му работа като заето или като самостоятелно заето лице, в съответствие с регламента по прилагането (параграф 3).

Правилата по отношение паричните обезщетения за безработица в националната правна уредба на Република България са уредени в Глава IV, Раздел III на КСО. Така според чл. 54б, ал. 1 от КСО (в действащата му редакция от ДВ бр. бр. 99 от 2017 год., в сила от 1.01.2018 год.) – Дневното парично обезщетение за безработица е в размер 60 на сто от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването и не може да бъде по-малко от минималния и по-голямо от максималния дневен размер на обезщетението за безработица. Т.е. националната правна уредба предвижда база за изчисляване на размера на обезщетението за безработица – среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването. Според приложената от административния орган норма на чл. 54б, ал. 8 от КСО – Когато в периода по ал. 1, от който се определя среднодневното възнаграждение или среднодневният осигурителен доход, или в месеца, в който е прекратено осигуряването, се включва осигурителен стаж, придобит по законодателството на държава, с която се прилагат европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност, при определяне размера на паричното обезщетение за безработица се вземат предвид: 1. доходите, получавани от лицето по време на последната му работа; 2.

всички доходи в Република България, включително съответните доходи за периодите по ал. 7, както и доходите в други държави, за които се прилагат европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването. Разпоредбата е нова от ДВ, бр. 67/09.08.2024 год. и е влязла в сила на 12.08.2024 год., т.е. действаща към датата на Разпореждане № 214-00-2813-5 от 25.10.2024 г. , издадено от упълномощено лице за Ръководител на осигуряването за безработица при ТП на НОИ – С. град, съответно – на оспореното решение на Директора на ТП на НОИ – С. град.

Спорно по делото е приложима ли е разпоредбата на ал. 8 по отношение разглежданото правоотношение, като се има предвид, че правото на парично обезщетение за безработица възниква към момента на прекратяване на осигуряването, в случая – 02.02.2024 год.

Действително правопораждащата дата за отпускане на обезщетение за безработица е датата на прекратяване на осигуряването. Срокът на отпуснатите парични обезщетения за безработица в разглежданите случаи е определен, като е взета предвид именно датата на прекратяване на осигуряването, като начална дата на получаване на обезщетението – 03.02.2024 год. За упражняване правото на получаване на парично обезщетение за безработица националното законодателство предвижда издаването на нарочен административен акт, като според чл. 54ж, ал. 1 от КСО – Паричните обезщетения за безработица се отпускат, изменят, отказват, спират, прекратяват, възобновяват и възстановяват с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт. Т.е. в разглежданите случаи към датата на законодателното изменение не е наличен завършен фактически състав на административното правоотношение.

Поначало законът действа занапред и се прилага само по отношение на факти и обстоятелства, възникнали след влизането му в сила. Обратното действие може да се даде само по изключение и с изрична правна норма. Приемането на нов закон заварва и възникнали при действието на отменения закон юридически факти, които не са погасени. Обратното действие не се отнася до т. нар. "заварени" правоотношения, а преурежда по нов начин приключилите и уредени от стария закон правоотношения. Чрез признаване на действие на новия закон спрямо възникнали и съществуващи правоотношения се проявява т.нар. несъщинско обратно действие или незабавно действие на новия закон. Т. действие новия закон има, когато факт, който при действието на отменения закон е нямал значение за завареното правоотношение, придобива такова правно значение при действието на новата/изменената разпоредба. В този смисъл е постановената съдебна практика на Върховния административен съд, шесто отделение, изразена в Решение № 15620/16.12.2020 год., постановено по адм.д. № 6847/2020 год., Решение № 13833/09.11.2020 год. по адм. д. № 3783/2020 год., Решение № 11187/18.07.2019 год. по адм. д. № 9406/2018 год., Решение № 12773/15.10.2020 год. по адм. д. № 9628/2020 год., и Решение № 358/10.01.2018 год. по административно дело № 7943/2017 год., всичките на VI-то отделение на Върховния административен съд.

По отношение на приложимия материален закон и К. съд на Република България, в свое Решение № 4/14.05.2020 год., постановено по к.д. № 9/2019 год. е отбелязал: "Правната

теория и практиката приемат, че в административното право при индивидуалните и общите административни актове е приложим този закон, който е в сила към момента на издаването им. Този принцип въплъщава правната сигурност и предвидимост в този клон на правото, в който отношенията държавен орган – гражданин (организация) са уредени по вертикала – на власт и подчинение. Преценката на съда при контрола за материална законосъобразност върху тези административни актове е дали фактите, предвидени в хипотезата на правната норма, са били правилно установени от издаващия акта административен орган и дали към тях е приложен правилно материалният закон, който е регулирал обществените отношения именно към този момент. Административно процесуалният кодекс не предоставя на съда компетентност да преценява дали нов материален закон, или изменен закон, последващи издаването на акта, са приложими при висящо съдебно производство. Не съществува възможност за преценка на съда и за приложението на по-благоприятен закон (така, както е предвидено в чл. 2, ал. 2 от Наказателния кодекс (НК) по отношение на престъпленията)". Следователно при липса на преходни и заключителни разпоредби, уреждащи действието на правната норма на чл. 54б, ал. 8 от КСО, при произнасянето си по подаденото заявление, административният орган правилно се е съобразил с настъпилото законодателно изменение.

Прилагането на новоприетата, но действаща към датата на издаване на административния акт разпоредба не може да се възприеме за нарушаване принципа на защита на оправданите правни очаквания. В константната си практика Съдът на Европейския съюз многократно е подчертавал, че новата правна уредба се прилага незабавно спрямо бъдещите последици от положение, възникнало при действието на старата правна норма, и че приложното поле на принципа за защита на оправданите правни очаквания не би могло да бъде разширено дотолкова, че да възпрепятства изобщо прилагането на новата правна норма спрямо бъдещи последици от положения, възникнали при действието на предходната. В този смисъл Решение от 14.01.2010 год. по дело C-226/2008 год., Решение от 29.01.2002 год. по дело C-162/2000 г. и др.

По отношение приложението на член 62 от Регламент (ЕО) № 883/2004:

Нееднократно при произнасяне по приложението на Регламента, Съда на европейския съюз е подчертавал, че Съображение 4 от Регламент (ЕО) № 883/2004 уточнява, че е необходимо да се вземат предвид особеностите на националните законодателства в областта на социалната осигуряване и да се изработи само система за координация. В. Р. (ЕО) № 883/2004 не установява обща схема за социална сигурност, а позволява да се запазят различните национални схеми. Държавите членки запазват компетентността си да уреждат, при спазване на правото на Съюза, системите си за социална сигурност и при липса на хармонизация на равнище на Съюза всяка държава членка трябва да определи по-специално в законодателството си условията, при които се предоставя право на социални обезщетения (Решение на Съда (седми състав) от 12.10.2023 год. по дело C-45/2022 и др.).

Правилата по отношение паричните обезщетения за безработица в националната правна уредба на Република България са уредени в Глава IV, Раздел III на КСО. Така според чл. 54б, ал. 1 от КСО (в действащата му редакция от ДВ бр. бр. 99 от 2017 год., в сила от 1.01.2018 год.) – Дневното парично обезщетение за безработица е в размер 60 на сто от

среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването, и не може да бъде по-малко от минималния и по-голямо от максималния дневен размер на обезщетението за безработица. Т.е. националната правна уредба предвижда база за изчисляване на размера на обезщетението за безработица – среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването.

Не може да се възприеме противоречие на този национален подход с член 62, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004, тъй като според този текст, компетентната институция на държава членка, чието законодателство предвижда изчисляването на обезщетенията да се основава на размера на предишното трудово възнаграждение или професионален доход, отчита изключително трудовото възнаграждение или професионалния доход, получавани от заинтересованото лице при последната му работа по трудово правоотношение или като самостоятелно заето лице съгласно посоченото законодателство. Както се посочи по-горе, разпоредбата на чл. 54б, ал. 1 от КСО (националната правна уредба) е възприела подход за определяне размера на обезщетението за безработица чрез определяне на референтен период за определяне на трудовото възнаграждение, което служи за основа при изчисляване на обезщетението.

Новоприетата разпоредба на ал. 8 от чл. 54б не променя приетия с ал. 1 подход за определяне базата за изчисляване размера на обезщетението, а предвижда при определяне размера на паричното обезщетение за безработица да се вземат предвид и доходите, получавани от лицето по време на последната му работа, както и всички доходи в Република България, включително съответните доходи за периодите по ал. 7, както и доходите в други държави, за които се прилагат европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването.

Спорен стои въпросът за приложението на член 62 от Регламент (ЕО) № 883/2004 и конкретно приложената в разглежданите случаи алинея 3 на същия текст, вместо ал. 1 и ал. 2, прилагани до момента в смисъл, че базата за изчисление на обезщетението за безработица следва да е приоритетно и изключително размерът на трудовото възнаграждение или професионалния доход, получавани от заинтересованото лице при последната му работа по трудово правоотношение или като самостоятелно заето лице.

Както вече се посочи, възприетият от националната правна уредба на Република България подход за изчисляване размера на обезщетението за безработица е на база среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването. В свое Решение от 23 януари 2020 година по дело C-29/19 (ZP срещу Bundesagentur für Arbeit) Съдът на Европейския съюз казва, че от член 62, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 следва, от една страна, че когато законодателството на държава членка предвижда, че изчисляването на обезщетенията се основава на размера на предишното трудово

възнаграждение, трябва да се взема предвид изключително трудовото възнаграждение, получавано от заинтересованото лице при последната му работа по трудово правоотношение съгласно това законодателство, и от друга страна, ако това законодателство предвижда и установява референтен период за определяне на трудовото възнаграждение, което служи за основа при изчисляването, този референтен период трябва да включва периодите на заетост, завършени както съгласно посоченото законодателство, така и съгласно законодателството на други държави членки (т. 32 от решението). Националното законодателство, както се посочи, от една страна предвижда референтен период за определяне на трудовото възнаграждение, което служи за основа при изчисляването от 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването, и от друга страна с ал. 8 на чл. 54б от КСО вземат предвид и доходите, получавани от лицето по време на последната му работа, както и всички доходи в Република България, включително съответните доходи за периодите по ал. 7, както и доходите в други държави, за които се прилагат европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност. Т.е. националната правна норма, в съответствие с изискванията на член 62 от Регламент (ЕО) № 883/2004 и тълкуването му от Съда на Европейския съюз в определения референтен период за определяне на трудовото възнаграждение, което служи за основа при изчисляването на обезщетението за безработица, включва периодите на заетост, завършени както съгласно законодателството на Република България, така и съгласно законодателството на други държави членки. Да се възприеме, че нормите на член 62, параграф 1 и 2 на Регламент (ЕО) № 883/2004 задължават държавите членки да определят размера на обезщетението за безработица единствено и само приоритетно на база трудово възнаграждение, получавано от заинтересованото лице при последната му работа по трудово правоотношение, независимо съгласно законодателството на коя от държавите членки е придобито, би означавало като цяло да се отрече компетентността на държавите членки да уреждат, при спазване на правото на Съюза, системите си за социална сигурност. Нещо повече, би могло да доведе до неравно третиране на осигурените лица, придобили осигурителен стаж по националното законодателство и тези, придобили дори минимален стаж по законодателството на друга държава членка, който е последен. Следователно, дори и да се възприеме, че в разглеждания случай, неправилно административният орган се е позовал на параграф 3 от член 62 на Регламент (ЕО) № 883/2004, то размерът на обезщетението правилно е определен като 60 на сто от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход на жалбоподателката, в съответствие с приложимата разпоредба на чл. 54б, ал. 8 КСО и нормите на член 62, параграф 1 и 2 на Регламент (ЕО) № 883/2004.

Във връзка с изложеното, административният акт е валиден, издаден в съответствие с материалния закон и процесуалните правила.

При този изход на спора и според правилото на чл. 143 от АПК на ТП на НОИ следва да се присъди юрисконсултско възнаграждение в размер на 150 лева.

Водим от горното и на основание чл. 172 от АПК, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Р. П. Р., от [населено място], против Решение № 1040-21-282/13.05.2025 г. на Директора на Териториално поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ)-С. град, с което е потвърдено разпореждане №214-00-2813-5/25.10.2024 г., издадено от Ръководителя на осигуряването за безработица при ТП на НОИ-С. град.

ОСЪЖДА Р. П. Р., от [населено място], да заплати на Териториално поделение на Националния осигурителен институт – С. град сумата от 150.00 лева – юрисконсултско възнаграждение.

Решението е окончателно.

СЪДИЯ: